

SARDAR PATEL UNIVERSITY
M.Ed. II Semester (NC) EXAMINATION : 2016
Tuesday, 18th October
10:00 a.m. to 1:00 p.m.

PE02CMD202 – Sociological Foundations of Education

Total Pages: 02

Maximum Marks: 70

Q-1 Answer in brief: Any five

[15]

- 1.1 Give a definition of sociology. How is it useful in education?
- 1.2 What is post-modernism? State its main characteristics.
- 1.3 Explain the interrelation of man and society. Give necessary examples.
- 1.4 What are the changes evident in the nature of Indian society in last 20 years?
- 1.5 What type of classroom activities can be done as a primary teacher for the social development of students?
- 1.6 Which is a more important function of education – transformation of culture or development of civilization? Give your arguments.

Q-2 “The process of modernization is very slow in Indian society.” Discuss this statement focusing on [10]

- [A] Concept and characteristics of modernization
 [B] Role of education in speeding up modernization

OR

Q-2 What is the need of studying sociology of education for the students of education faculty? Justify your answer by explaining a definition and scope of sociology of education. [10]

Q-3 Write short notes: Any two

[10]

- 3.1 Culture: Concept and educational implications
- 3.2 Development of self through socialization
- 3.3 Influence of social institutions on education

Q-4 Answer in brief: Any five

[15]

- 4.1 What are the fundamental rights given by Indian constitution?
- 4.2 How is development of higher education related to the quality of democracy?
- 4.3 How is the culture re-constructed according to Habermas?
- 4.4 Explain two fundamental rights which are most important for preservation and development of democracy according to you.
- 4.5 What is the contribution of education of girls in strengthening feminism?
- 4.6 Interpret August Comte’s statement: ‘Sociology is the science of social order and social progress.’

Q-5 Discuss feminism focusing on

[10]

- [A] Concept and need [B] Contribution in women empowerment

OR

Q-5 Why August Comte is called the father of sociology? Discuss his thinking on phases of development of knowledge and social reconstruction. [10]

Q-6 Write short notes : Any two

[10]

- 6.1 Contribution of Dr. Ambedkar as a sociologist
- 6.2 Human right education
- 6.3 Max Weber’s concept of social interaction

(P.T.O.)

ગુજરાતી અનુવાદ

- પ્ર-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ પાંચના સંક્ષિપ્તમાં ઉત્તર આપો. [૧૫]
- ૧.૧ સમાજશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા આપી શિક્ષણમાં તેની ઉપયોગિતા સમજાવો.
 - ૧.૨ અનુઆધુનિકતા શું છે? તેનાં લક્ષણોનો સામાન્ય પરિચય આપો.
 - ૧.૩ સમાજ અને મનુષ્યના આંતરસંબંધો સ્પષ્ટ કરો. જરૂરી ઉદાહરણો આપો.
 - ૧.૪ છેલ્લાં ૨૦ વર્ષોમાં ભારતીય સમાજના સ્વરૂપમાં ક્યાં ક્યાં પરિવર્તનો દેખાયાં છે?
 - ૧.૫ પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષક તરીકે તમારા વિદ્યાર્થીઓના સામાજિક વિકાસ માટે વર્ગશિક્ષણ અંતર્ગત કેવી પ્રવૃત્તિઓ કરશો?
 - ૧.૬ શિક્ષણનું વધુ મહત્વનું કાર્ય ક્યું છે - સંસ્કૃતિનું રૂપાંતરણ કે સભ્યતાનો વિકાસ? તમારી દલીલો આપો.
- પ્ર-૨ “ભારતીય સમાજમાં આધુનિકીકરણની પ્રક્રિયા ધીમી ચાલે છે.” નીચેના મુદ્દાઓના સંદર્ભમાં આ વિધાનની ચર્ચા કરો. [૧૦]
- (૧) આધુનિકીકરણની સંકલ્પના અને લક્ષણો (૨) આધુનિકીકરણનો વેગ વધારવામાં શિક્ષણની ભૂમિકા અથવા
- પ્ર-૨ શિક્ષણ વિદ્યાશાળાના વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર શીખવાની શી જરૂર છે? શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા સ્પષ્ટ કરી તેનો વ્યાપ દર્શાવી તમારા ઉત્તરનું સમર્થન કરો. [૧૦]
- પ્ર-૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો. [૧૦]
- ૩.૧ સંસ્કૃતિ: સંકલ્પના અને શૈક્ષણિક ક્ષિતિઓ
 - ૩.૨ સમાજકરણ દ્વારા વ્યક્તિના ‘સ્વ’ નો વિકાસ
 - ૩.૩ સામાજિક સંસ્થાઓની શિક્ષણ પર અસર
- પ્ર-૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ પાંચના સંક્ષિપ્તમાં ઉત્તર લખો. [૧૫]
- ૪.૧ ભારતીય બંધારણમાં સૂચવેલા મૂળભૂત અધિકારો ક્યા ક્યા છે?
 - ૪.૨ ઉચ્ચ શિક્ષણના વિકાસને લોકશાહીની ગુણવત્તા સાથે શો સંબંધ છે?
 - ૪.૩ કાબરમાસના મતે સંસ્કૃતિની પુનઃરચના કઈ રીતે થાય છે?
 - ૪.૪ લોકશાહીના જતન અને વિકાસ માટે તમને સૌથી વધુ અગત્યના લાગતા બે મૂળભૂત અધિકારો સમજાવો.
 - ૪.૫ નારીવાદને મજબૂત બનાવવામાં કન્યા કેળવણીનો ફાળો શું છે?
 - ૪.૬ ઓગસ્ટ કીર્તના ‘સમાજશાસ્ત્ર એ સામાજિક વ્યવસ્થા અને સામાજિક પ્રગતિનું વિજ્ઞાન છે’ વિધાનનું અર્થઘટન કરો.
- પ્ર-૫ નારીવાદની ચર્ચા નીચેના મુદ્દાઓને આધારે કરો: [૧૦]
- (૧) વિભાવના અને જરૂરિયાત (૨) સ્ત્રી-સશક્તીકરણમાં નારીવાદનું પ્રદાન અથવા
- પ્ર-૫ ઓગસ્ટ કીર્તને સમાજવિજ્ઞાનના પિતા તરીકે શા માટે ઓળખવામાં આવે છે? તેણે રજૂ કરેલા જ્ઞાન-વિકાસના તબક્કા અને સમાજ પુનઃનિર્માણની વિચારણા સવિગત ચર્ચા. [૧૦]
- પ્ર-૬ ટૂંકનોંધ લખો - કોઈપણ બે. [૧૦]
- ૬.૧ સમાજશાસ્ત્રી તરીકે ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરનું પ્રદાન
 - ૬.૨ માનવ અધિકારનું શિક્ષણ
 - ૬.૩ મેક્સ વેબરની સામાજિક આંતરક્રિયાની વિભાવના